

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

з дисципліни  
**«МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ»**

рівень вищої освіти перший (бакалаврський) рівень

галузь знань 29 міжнародні відносини

спеціальність 292 міжнародні економічні відносини

освітні програми «міжнародні економічні відносини», «міжнародна логістика і митна справа»

вид дисципліни обов'язкова

факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач: к.е.н., доц. Макарчук К.О.

## **1. Навчальний контент**

### **Розділ 1. Міжнародні організації в системі світового господарства**

#### ***Тема 1. Передумови виникнення міжнародних організацій, їх сутність та призначення***

Передумови виникнення міжнародних організацій, сутність та характерні риси перших міжнародних організацій, основні етапи становлення їхнього розвитку.

Класифікація міжнародних організацій: за характером членства та юридичній природі учасників; за колом учасників, за колом компетенції, за характером повноважень та за умовами участі в членстві. Міжнародне правове регулювання світогосподарських зв'язків. Правові норми, принципи та функції міжнародних організацій. Сутність інституційного механізму міжнародних організацій. Основні органи міжнародних організацій та їх значення. Постійні міжпарламентські органи, адміністративні органи. Порядок створення міжнародних організацій та припинення їх існування.

#### ***Тема 2. ООН як універсальна організація***

Історичні передумови створення Організації Об'єднаних Націй. Призначення, функціональна структура ООН. Сучасні проблеми людства і роль ООН в їх вирішенні. Участь України в роботі ООН. Офіційні цілі ООН. Принципи ООН. Генеральна Асамблея, економічна і соціальна рада, постійні комітети, секретаріат. Установи з економічних питань, функціональні комісії, постійні комітети, органи експертів. Регіональні комісії.

### **Розділ 2. Міжнародні організації з регулювання економічних, фінансових, торговельних та соціальних відносин.**

#### ***Тема 1. Економічні та фінансові спеціалізовані установи ООН***

Міжнародний валютний фонд. Група Світового банку. Організація ООН з промислового розвитку (ЮНІДО). Продовольча і сільськогосподарська організація ООН (ФАО). Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД). Всесвітня Туристська організація. ООН з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО). Міжнародне Агентство по Атомній енергії (МАГАТЕ). Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ). Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ). Всесвітній поштовий союз (Женева, Швейцарія). Міжнародна морська організація (Лондон, Великобританія). Міжнародна організація громадян авіації (Монреаль, Канада). Міжнародна організація праці (Женева, Швейцарія). Міжнародний союз електрозв'язку (Женева, Швейцарія). Всесвітня метеорологічна організація (Женева, Швейцарія). Програма розвитку ООН (ПРООН). Економічна та соціальна Рада ООН (ЕКОСОР).

#### ***Тема 2. Міжнародні організації спеціальної компетенції***

Світова організація торгівлі (СОТ). Міжнародні товарні організації. Організація країн-експортерів нафти – ОПЕК. Міжнародне енергетичне агентство (МЕА).

### Тема 3. Регіональні міжнародні організації та інтеграційні об'єднання

Європейський союз (ЄС). Співдружність незалежних держав (СНД). Євразійське економічне співтовариство (ЄврАз ЕС). Північноамериканська угода про вільну торгівлю (НАФТА). Азіатсько-Тихоокеанське економічне співтовариство (АТЕС). Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН). Південний спільний ринок (МЕРКОСУР). Латиноамериканська асоціація інтеграції (ЛААІ). Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС). Ліга арабських держав (ЛАД).

### Тема 4. Неурядові міжнародні організації

Порядок створення, компетенція, методи впливу неурядових міжнародних організацій на вирішення глобальних проблем. Всесвітній економічний форум, Організація Червоного Хреста та Червоного Полумісяця, Грінпіс, Міжнародний олімпійський комітет (МОК), Міжнародні торговельні і торговельно-промислові палати.

## **2. Плани практичних (семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт, самотійної роботи.**

*Тема 1. Поняття та класифікація міжнародних організацій. Міжнародне-правове регулювання світогосподарських зв'язків.*

*Питання:*

1. Які основні типи міжнародних організацій в системі регулювання МЄВ.
2. Чому в міжнародні організації вступають: а) держави; б) юридичні особи; в) фізичні особи.
3. Дайте свій прогноз розвитку міжнародних організацій різних типів.
4. Чому уряди розглядають членство в міждержавних організаціях як один з головних засобів здійснення своєї зовнішньої політики.
5. Чим пояснити той факт, що більшість міждержавних економічних організацій мають регіональний та субрегіональний характер.

*Питання для самотійної підготовки:*

1. Прийняття рішень більшістю голосів у міжнародних організаціях.
2. Зважене голосування у міжнародних організаціях.
3. Поняття інституційно-правового механізму міжнародних організацій: засадничі принципи функціонування.
4. Поняття інституційного механізму та органу міжнародної організації: види та критерії класифікації.
5. Головні органи міжнародної організації.
6. Вищі органи міжнародних організацій: склад, структура, компетенція.
7. Судові органи міжнародних організацій.
8. Міжнародні договори міжнародних організацій як джерело права міжнародних організацій: доктрина паралельності внутрішньої та зовнішньої компетенції.

*Тема 2. ООН як універсальна глобальна організація*

*Питання:*

1. Загальна характеристика діяльності Організації Об'єднаних Націй.
2. Умови членства в ООН.
3. Особливості формування бюджету ООН.
4. Організаційно-функціональна структура ООН.
5. Регіональні комісії ООН.
6. Фонди, програми і робочі органи ООН.
7. Спеціалізовані установи ООН.
8. Автономні організації, пов'язані з ООН.
9. Україна в системі ООН і міжнародних організаціях.
10. Існує декілька проектів реформування системи ООН. З чим, на Ваш погляд, це пов'язано?
11. Якою, на Ваш погляд, є найефективніша модель ООН?

*Питання для самотійної підготовки:*

1. Цілі та завдання ООН.
2. Генеральна Асамблея ООН.
3. Рада Безпеки ООН: порядок формування та завдання.
4. Міжнародний Суд ООН: юрисдикція та порядок функціонування.
5. Система забезпечення миру і безпеки ООН: згідно статуту ООН.
6. Поняття миротворчих операцій ООН: операції з дотримання миру.
7. Операції ООН з примусового встановлення миру.

8. Правовий статус персоналу миротворчих сил ООН: система і порядок їх формування.

### *Тема 3. Економічні та фінансові спеціалізовані установи ООН*

#### *Питання:*

1. Організації з регулювання зовнішньої заборгованості і їх роль в регулюванні валютно-кредитних відносин.
2. Еволюція механізмів зовнішнього фінансування країн міжнародними фінансовими інституціями.
3. Чим відрізняються Міжнародний валютний фонд і Всесвітній банк, і що між ними спільного?
4. Як Ви оцінюєте ефективність та перспективи співробітництва України з міжнародними валютно-кредитними організаціями?
5. Специфіка кредитної політики МВФ в Україні.
6. Роль кредитів МБРР та ЄБРР в інвестиційній політиці трансформаційних процесів в Україні
7. Історичний аспект залучення Україною фінансових ресурсів з різних джерел
8. Динаміка надання міжнародними фінансовими організаціями кредитних ресурсів Україні
9. Практичні аспекти усунення проблемних питань валютно-кредитних відносин та удосконалення механізмів співпраці з міжнародними фінансовими організаціями

#### *Питання для самостійної підготовки:*

1. Міжнародний валютний фонд (МВФ).
2. Група Світового банку.
3. Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР).
4. Міжнародна асоціація розвитку (МАР).
5. Міжнародна фінансова корпорація (МФК).
6. Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (БАГІ).
7. Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних спорів (МЦУІС).

### *Тема 4. Міжнародні організації спеціальної компетенції*

#### *Питання:*

1. Цілі та завдання Міжнародної організації праці (МОП).
2. Цілі та завдання Продовольчої і сільськогосподарської організації (ФАО)
3. Організація з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО).
4. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ).
5. Організація з промислового розвитку (ЮНІДО).

#### *Питання для самостійної підготовки:*

1. Міжнародне агентство з атомної енергетики (МАГАТЕ).
2. Міжнародна рада з контролю за наркотичними засобами.
3. Міжнародний торговий центр (МТЦ).
4. Всесвітня торгова організація (ВТО).
5. Всесвітня організація з туризму (ВОТ).

### *Тема 5. Регіональні міжнародні організації та інтеграційні об'єднання*

#### *Питання:*

1. Європейський Союз (ЄС): основні цілі й історичні етапи утворення.
2. Організації у рамках ЄС.
3. Основні аспекти діяльності і структурної організації Карибського співтовариства і Карибського спільного ринку (КАРІКОМ).
4. Основні аспекти діяльності і структурної організації Північноамериканської зони вільної торгівлі (НАФТА).

5. Основні аспекти діяльності і структурної організації Південного спільного ринку (МЕРКОСУР).
6. Особливості та форми економічної інтеграції в Азії і Тихоокеанському регіоні.
7. Основні аспекти діяльності і структурної організації Азіатсько-Тихоокеанського співробітництва (АТЕС).
8. Основні аспекти діяльності і структурної організації Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН).
9. Основні аспекти діяльності і структурної організації Організації арабських країн-експортерів нафти (ОАПЕК).
10. Основні аспекти діяльності і структурної організації Організації африканської єдності (АОЄ).
11. Основні аспекти діяльності і структурної організації Спільного ринку Східної та Південної Африки (КОМЕСА).

*Питання для самостійної підготовки:*

1. Інші організації європейського регіону.
2. Трансформація та структурна оптимізація економічного співробітництва України з країнами Європейського Союзу.
3. Регіональні економічні організації держав американського регіону.
4. Основні аспекти діяльності і структурної організації Організації американських держав (ОАД).
5. Основні аспекти діяльності і структурної організації Латиноамериканської організації з енергетики (ЛАОЕ).
6. Основні аспекти діяльності і структурної організації Латиноамериканської асоціації інтеграції (ЛАІ).
7. Основні аспекти діяльності і структурної організації «Плану Коломбо» -спільного економічного та соціального розвитку в Азії і Тихому Океані (План Коломбо).
8. Основні аспекти діяльності і структурної організації Азіатського банку розвитку (АзБР).
9. Особливості та форми економічної інтеграції арабських держав (арабські держави – Перська затока)
10. Основні напрямки діяльності Групи Африканського банку (Африканський банк розвитку (АБР), Африканський фонд розвитку (АФР), Східноафриканський банк розвитку (ВАБР), Довірчий фонд Нігерії (ДФН).).

*Тема 6. Неурядові міжнародні організації*

*Питання:*

1. Сутність і правовий статус міжнародних неурядових організацій.
2. Види міжнародних неурядових організацій.
3. Організаційні структури міжнародних неурядових організацій.
4. Форми діяльності міжнародних неурядових організацій.
5. Європейське товариство з вивчення громадської думки та маркетингових досліджень (ЄСОМАР).
6. Міжнародна асоціація економічних наук.

*Питання для самостійної підготовки:*

1. Міжнародний кооперативний альянс (МКА)
2. Європейський діловий конгрес (ЄДК)
3. Римський клуб
4. Дакарський клуб
5. Червоний хрест
6. Грінпіс (Greenpeace)
7. Міжнародна торговельна палата
8. Всесвітній економічний форум

3. Дистанційний курс: Макарчук К.О. **Міжнародні організації** // Навчально-методична праця. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019.  
Режим доступу: <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=2201>
4. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти, для контрольних робіт, передбачених навчальним планом, після атестаційного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни:  
<http://dist.karazin.ua/moodle/mod/quiz/view.php?id=25506> та  
<http://dist.karazin.ua/moodle/mod/assign/view.php?id=25393>
5. Завдання семестрових екзаменів (письмових залікових робіт):  
<http://dist.karazin.ua/moodle/mod/quiz/view.php?id=70608> та  
<http://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1584>